

ONDEREKENING AFSONA FT bespoken door overeenkomstig
artikel 732 van het Gerechtelijk Wetboek.
Hof van Cassatie, Brussel, 26 juni 2014, 7398

Hof van Cassatie van België

Arrest

Nr. D.13.0012.N

STAFHOUDER VAN DE **ORDE VAN ADVOCATEN BIJ**
DE BALIE TE . . . . ., 1000 Brussel, Gerechtsgebouw, Poelaertplein 1,

eiser,

vertegenwoordigd door mr. Johan Verbist, advocaat bij het Hof van Cassatie, met
kantoor te 2000 Antwerpen, Amerikalei 187, bus 302, waar de eiser woonplaats
kiest,

tegen

1. . . . . ., wonende te . . . . . (Nederland), ...

verweerster,

2. **PROCUREUR-GENERAAL BIJ HET HOF VAN BEROEP TE BRUS-**
SEL, met kantoor te 1000 Brussel, Gerechtsgebouw, Poelaertplein,

verweerder.

I. RECHTSPLEGING VOOR HET HOF

Het cassatieberoep is gericht tegen de beslissing van de Nederlandstalige Tucht-raad van Beroep voor Advocaten, van 14 mei 2013.

Raadsheer Beatrijs Deconinck heeft verslag uitgebracht.

Advocaat-generaal André Van Ingelgem heeft geconcludeerd.

II. CASSATIEMIDDEL

De eiser voert in zijn verzoekschrift een middel aan.

Geschonden wetsbepalingen

- *artikel 149 Grondwet;*
- *de artikelen 428, 430, 432, 432 bis, 435, laatste lid, 437, laatste lid, Gerechtelijk Wetboek;*
- *de artikelen 1,10 en 13 van het OVB - reglement van 7 mei 2008 betreffende de stage;*
- *de artikelen 250, 251, 252 en 253 van de Codex (2009) bevattende de Deontologische regelen en het huishoudelijk reglement van de --- Orde van Advocaten*

Bestreden beslissing

De Nederlandstalige Tuchtraad van Beroep voor Advocaten verklaart het hoger beroep van de verweerster ontvankelijk en gegrond en vernietigt de bestreden beslissing van de Raad Van de Orde van Advocaten te --- waarbij de inschrijving van verweerster op de lijst van stagiairs werd geweigerd, op grond van de volgende redengeving:

"De stage heeft tot doel de stagiair de vaardigheden van het beroep bij te brengen onder leiding van een stagemeester meer bepaald door het behandelen van toegewezen dossiers, het vervullen van werkzaamheden in het kader van de juridische tweedelijns bijstand, het nakomen van andere collectieve balieverplichtingen, het volgen van de lessen beroepsopleiding en het slagen voor het buba examen.

De stagecommissie van de Balie ziet toe op het vervullen van de stageverplichtingen tijdens de stageperiode. Deze duurt minstens drie jaar en kan worden verlengd indien niet werd voldaan aan de verplichtingen.

De inschrijving staat derhalve los van de latere controle en beoordeling of de stagiair zich daadwerkelijk van de stageverplichtingen heeft gekweten.

Het in de bestreden beslissing aangegeven dominerende element van een academische activiteit in Nederland volstaat niet om de inschrijving van (de verweerster) op de lijst van de stagiairs te weigeren.

Zij heeft aangegeven dat zij haar academische activiteiten heeft gereduceerd."

Aangevoerde grieven

Artikel 428 Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat niemand de titel van advocaat kan voeren of het beroep van advocaat uitoefenen indien hij geen Belg is of onderdaan van een lidstaat van de Europese Unie, niet in het bezit is van het diploma van doctor of licentiaat in de rechten, niet de eed heeft afgelegd bedoeld in artikel 429 en niet is ingeschreven op het tableau van de Orde of op de lijst van de stagiairs.

Artikel 430 Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat in de hoofdplaats van ieder gerechtelijk arrondissement uiterlijk op 1 december van elk jaar een tableau opgemaakt wordt van de orde van advocaten, een lijst van de advocaten die hun beroep uitoefenen onder de beroepstitel van een andere lidstaat van de Europese Unie en een lijst van stagiairs, die hun kantoor in het arrondissement hebben. Het tableau en de lijsten worden aangeplakt of bekendgemaakt door toedoen van de stafhouder, die er voor zorgt draagt dat zij worden bijgewerkt.

Artikel 432 Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat over de inschrijving op het tableau, op de lijst van de advocaten die hun beroep uitoefenen onder de beroepstitel van een andere lidstaat van de Europese Unie en voor de stage de Raad van de Orde beslist, die meester is over het tableau, over voornoemde lijst en over de lijst van de stagiairs. De weigering van inschrijving moet met redenen worden omkleed.

Overeenkomstig artikel 432bis Gerechtelijk Wetboek kan de persoon die om inschrijving verzoekt of die het voorwerp is van een weglating tegen de beslissingen genomen door de Raad van de Orde hoger beroep instellen bij de tuchtraad van beroep.

Overeenkomstig artikel 435 Gerechtelijk Wetboek stelt de Raad van de Orde de stageverplichtingen vast, onverminderd de bevoegdheid verleend aan de Orde van Vlaamse balies. Behoudens vrijstelling verleend door de overheid van de orde mag de stage niet worden onderbroken of geschorst. De Raad van de Orde richt de opleiding met het oog op de vorming van de advocaten-stagiairs in. Hij waakt over het nakomen van alle verplichtingen van de stage, waarvan hij de duur eventueel kan verlengen, onverminderd het recht om de inschrijving op het tableau te weigeren. Iedere stagiair die uiterlijk vijf jaar na zijn inschrijving op de lijst van de stagiairs niet doet blijken dat hij alle door zijn balie gestelde verplichtingen is nagekomen, kan uit de lijsten worden weggelaten.

Overeenkomstig artikel 437 Gerechtelijk Wetboek is het beroep van advocaat onverenigbaar onder meer met 4° alle bezoldigde betrekkingen of werkzaamheden, openbare of particuliere, tenzij ze noch de onafhankelijkheid van de advocaat, noch de waardigheid van de balie in gevaar brengen. Indien er een reden van onverenigbaarheid bestaat wordt de weglating van het tableau, van de lijst van de advocaten die hun beroep uitoefenen on-

der de beroepstitel van een andere lidstaat van de Europese Unie of van de lijst van de stagiairs uitgesproken door de Raad van de Orde, hetzij op het verzoek van de betrokken advocaat, hetzij ambtshalve, en in dit laatste geval volgens de rechtspleging in tuchtzaken.

In uitvoering van artikel 435 Gerechtelijk Wetboek heeft de raad van de Orde van Advocaten de stageverplichtingen vastgesteld. Artikel 251 van de codex (2009) omschrijft deze verplichtingen van de stagiair als volgt:

- het leren van het beroep bij de stagemeeester door het met de nodige ijver en zorg behartigen van de dossiers die de stagemeeester aan de stagiair toevertrouwd;
- het volgen van de balielessen en het slagen in de balie examens en
- het uitvoeren van de taken die de Stafhouder aan de stagiair in het kader van de juridische bijstand oplegt.

Artikel 252 van dezelfde codex bepaalt verder dat de stagiair binnen het gerechtelijk arrondissement over een kantoor moet beschikken terwijl artikel 253 van de codex bepaalt dat de stagemeeester aan de stagiair kennis en praktische vaardigheden moet bijbrengen.

De Raad van de Orde van heeft als verdere stageverplichtingen uitgevaardigd het maandelijks bijwonen van sectievergaderingen, waar een groep stagiairs onder begeleiding van een sectiehoofd een aantal pro deo dossiers bespreekt alsook dat elke stagiair minstens 15 pro deo aanstellingen moet hebben gekregen, waarvan er minstens 10 moeten zijn afgesloten alvorens de stagiair op het tableau wordt opgenomen.

Artikel 1 van het Reglement van de OVB betreffende de stage bepaalt dat bij zijn verzoek tot inschrijving op de lijst van de stagiairs de kandidaat-stagiair aan het secretariaat van de orde onder meer een door hem ondertekende verklaring met vermelding van de beroepen die hij thans uitoefent dient over te maken.

Artikel 13 van datzelfde OVB-reglement omschrijft de plichten van de stagiair als volgt: "De stagiair behartigt de zaken die hem door zijn stagemeeester zijn toevertrouwd met de nodige ijver en zorg. Hij heeft de plicht een zaak te weigeren die hij naar eer en geweten gelooft niet rechtvaardig te zijn. Hij volgt de beroepsopleiding voor stagiairs georganiseerd door de overheid van de Orde. Hij voert de taken uit die hem door de stafhouder of in het kader van de juridische bijstand worden opgelegd. De stagiair legt aan het einde van zijn stage bij de stagecommissie een eindverslag neer over de wijze waarop de stage is vervuld".

Artikel 10 van datzelfde Reglement betreffende de Stage bepaalt dat de stagemeeester aan de stagiair kennis en praktische vaardigheden moet bijbrengen.

Uit de samenlezing van al deze bepalingen vloeit voort dat de Raad van de Orde meester is over het tableau en autonoom beslist over de inschrijving op de lijst van de stagiairs. Bij de beslissing over de aanvraag tot inschrijving kan de raad niet enkel nagaan of de kandidaat stagiair voldoet aan de voorwaarden bepaald in artikel 428 Gerechtelijk Wet-

boek, maar tevens onderzoeken en beoordelen of de kandidaat stagiair zijn werkzaamheden aldus zal organiseren dat hij naar het oordeel van de Raad van de Orde de stageverplichtingen ook effectief zal kunnen nakomen. Weliswaar bepalen de artikelen 435, laatste lid, en 437, laatste lid, Gerechtelijk Wetboek een aantal bijzondere gevallen waarin een stagiair kan worden weggelaten van de lijst van de stagiairs, onder meer wegens niet vervulling van zijn stageverplichtingen, maar deze bepalingen staan er niet aan in de weg dat de Raad van de Orde de inschrijving van een stagiair kan weigeren indien volgens de eigen verklaringen van de kandidaat-stagiair en de door hem voorgelegde documenten blijkt dat de kandidaat-stagiair zijn werkzaamheden zo heeft georganiseerd dat hij naar het oordeel van de Raad van de Orde onmogelijk zijn stageverplichtingen zal kunnen nakomen.

Te dezen werd door de Raad van de Orde de inschrijving van de verweester geweigerd op grond van het oordeel "dat een voltijdse beroepsactiviteit in het buitenland, en als zodanig gehonoreerd wordt niet verzoenbaar is met de concrete stageverplichtingen die effectief moeten worden nageleefd. De beschikbaarheid voor de rechtzoekende en voor de stageverplichtingen kan onvoldoende 'controleerbaar' gewaarborgd worden, omwille van het feit dat (de verweester) een voltijds mandaat aan een universiteit in het buitenland (meer bepaald te Leiden) uitoefent. Een voltijdse opdracht aan een universiteit beperkt zich niet tot het aantal lessen. De stagiair moet zich effectief in de opleiding kunnen inleven zowel door contacten binnen als buiten de rechtbank te . . . . Ook de naleving van de Salduz verplichtingen vergt een effectieve beschikbaarheid."

Door de eiser werd voor de Tuchtraad van Beroep aangevoerd:

"2. Een weigering tot inschrijving op de lijst van stagiairs kan perfect worden verantwoord als de kandidaat-stagiair, reeds voordat hij de stage aanvat, meedeelt aan de Raad van de Orde dat hij zich zo zal organiseren dat hij, naar het oordeel van de Raad van de Orde, de stageverplichtingen niet effectief zal kunnen nakomen. (...)

5.(...) De Raad heeft bijgevolg 'in concreto' geoordeeld dat (de verweester) haar stageverplichtingen niet zou kunnen nakomen door de wijze waarop zij zich nu georganiseerd heeft.'

6. Bovendien wordt de Raad van de Orde in . . . . geconfronteerd met het feit dat het nakomen van de stageverplichtingen 'fraudegevoelig' is. De Raad van de Orde beschikt, conform het subsidiariteitsbeginsel, over een autonome beleidsvrijheid om er over te waken dat de stage effectief wordt uitgevoerd.

(...)

9. Alle 'in concreto' vaststellingen van de Raad van de Orde op zich genomen, zijn voldoende gronden om (de verweester) te weigeren om haar in te schrijven op de lijst van de stagiairs. Alle 'in concreto' vaststellingen van de Raad van de Orde samen genomen, zijn des te meer een grond om (de verweester) te weigeren om haar in te schrijven op de lijst van de stagiairs.

10. Een voltijdse leeropdracht in Nederland heeft tot gevolg dat bij een Nederlandse balie geen inschrijving kan worden bekomen. Terzake kan verwezen worden naar het antwoord per email namens de balie van ... aan de Stafhouder bij ... van 8 maart 2013: 'Op grond van de Stageverordening 2012 ... geldt dat een advocaat minimaal 24 uur per week als advocaat de praktijk moet gaan voeren om als stagiaire te worden toegelaten tot de balie. Ik kan mij zo voorstellen dat dit moeilijk tot niet te combineren zal zijn met een voltijdse aanstelling/opdracht bij de Universiteit van Leiden. Voor toetreding tot de Nederlandse balie worden voorts bepaalde eisen aan de genoten opleiding gesteld. U vindt hierover meer in bijgaand document 'Toetreding tot de Nederlandse balie'. Zo geldt onder andere dat indien men op grond van de genoten opleiding toegelaten kan worden tot de Belgische balie, men na het afleggen van een zogenaamde Proeve van vakbekwaamheid eveneens kan worden toegelaten in Nederland.' Het autonomiebeginsel dat bij deze beoordeling voorop staat, heeft tot gevolg dat de eigen beleidskeuzes moeten gerespecteerd worden. De Raad van de Orde is het best geplaatst om daarover te oordelen en maatregelen te nemen."

Samengevat werd aldus door eiser betoogd dat als de Nederlandse balies vereisen dat een in Nederland gedomicilieerd persoon die er werkt, minstens 24 uur per week beschikbaar moet zijn tijdens de stage, de ... Raad van de Orde kan oordelen dat de kandidaat deze keuze van de Nederlandse balies dient te respecteren en de weigering tot inschrijving op de ... lijst van stagiairs derhalve naar recht verantwoord is.

Door te oordelen dat de Stagecommissie van de balie toeziet op het vervullen van de stageverplichtingen tijdens de stageperiode, dat deze minstens drie jaar duurt en kan worden verlengd indien niet werd voldaan aan de verplichtingen en dat de inschrijving derhalve los staat van de latere controle en beoordeling of de stagiair zich daadwerkelijk van de stageverplichtingen heeft gekweten en dat het in de bestreden beslissing aangegeven dominerende element van een academische activiteit in Nederland niet volstaat om de inschrijving van verweerder op de lijst van de stagiairs te weigeren en dat zij heeft aangegeven dat zij haar academische activiteiten heeft gereduceerd, en door aldus impliciet maar zeker te oordelen dat de Raad van de Orde bij de beoordeling van de aanvraag tot inschrijving op de lijst van de stagiairs niet vermag te onderzoeken of de kandidaat stagiair volgens zijn eigen verklaringen zijn activiteiten zo organiseert dat hij niet in staat zal zijn om zijn stageverplichtingen te vervullen en de Raad van de Orde derhalve de inschrijving op de lijst van de stagiairs niet mag weigeren wanneer de kandidaat-stagiair mededeelt dat hij zich zo zal organiseren dat hij, naar het oordeel van de Raad van de Orde, de stageverplichtingen niet effectief zal kunnen nakomen en de Raad van de Orde aldus enkel een a posteriori controle kan uitoefenen, verantwoordt de Tuchtraad van Beroep zijn beslissing niet naar recht en schendt hij alle in het middel aangeduide wets- en reglementsbepalingen.

Door tevens na te laten in concreto te onderzoeken en vast te stellen dat de kandidaat-stagiair haar werkzaamheden zo zal organiseren dat zij haar stageverplichtingen effectief zal kunnen vervullen, waardoor uw Hof in de onmogelijkheid wordt geplaatst zijn wettig-

*heidscontrole uit te oefenen, en door tevens na te laten te antwoorden op het uitvoerig be-
toog van eiser dat hierboven werd aangehaald, heeft de Tuchtraad van Beroep zijn beslis-
sing niet regelmatig met redenen omkleed en schendt hij zodoende zowel artikel 149
Grondwet als artikel 432, laatste lid, Gerechtelijk Wetboek. Tevens verantwoordt hij aldus
niet naar recht zijn beslissing (schending van alle in de hoofdzing van het middel aange-
duide wets- en reglementsbepalingen).*

III. BESLISSING VAN HET HOF

Beoordeling

1. Krachtens artikel 428 Gerechtelijk Wetboek kan niemand de titel van advo-
caat voeren of het beroep van advocaat uitoefenen indien hij geen Belg of onder-
daan van een lidstaat van de Europese unie is, niet in het bezit is van het diploma
van doctor of licentiaat in de rechten, niet de eed heeft afgelegd bedoeld in artikel
429 en niet is ingeschreven op het tableau van de Orde of op de lijst van de stagi-
airs.

Krachtens artikel 432 Gerechtelijk Wetboek beslist de raad van de Orde, die
meester is over het tableau en over de lijst van de stagiairs over de inschrijving op
het tableau en op de lijst van de stagiairs. De weigering van inschrijving moet met
redenen worden omkleed.

Krachtens artikel 432*bis* van hetzelfde wetboek, kan de persoon die om inschrij-
ving verzoekt of die het voorwerp is van een weglating tegen de beslissingen ge-
nomen door de raad van de Orde hoger beroep instellen bij de tuchtraad van be-
roep.

Luidens artikel 435, eerste en derde lid, Gerechtelijk Wetboek stelt de raad van de
orde de stageverplichtingen vast, onverminderd de bevoegdheid verleend aan de
Orde van Vlaamse balies en aan de Ordre des barreaux francophones et germa-
nophone krachtens artikel 495. De raad van de orde richt de opleiding met het
oog op de vorming van de advocaten-stagiairs in. Hij waakt over het nakomen
van alle verplichtingen van de stage, waarvan hij de duur eventueel kan verlengen,
onverminderd het recht om de inschrijving op het tableau te weigeren.

Krachtens het vierde lid van voormeld artikel kan iedere stagiair die uiterlijk vijf jaar na zijn inschrijving op de lijst van de stagiairs niet doet blijken dat hij alle door zijn balie gestelde verplichtingen is nagekomen, uit de lijst worden weggelaten.

Artikel 437 Gerechtelijk Wetboek somt vervolgens de onverenigbaarheden op met het beroep van advocaat en bepaalt dat indien er een reden van onverenigbaarheid bestaat, de weglating van het tableau of van de lijst van stagiairs uitgesproken wordt door de raad van de orde, hetzij op het verzoek van de betrokken advocaat, hetzij ambtshalve, en in dat laatste geval volgens de rechtspleging in tuchtzaken.

2. Deze bepalingen geven de raad van de Orde een appreciatiebevoegdheid met betrekking tot de inschrijving op de lijst van de stagiairs, waardoor de raad van de Orde de inschrijving kan weigeren op grond van de niet-naleving van de voorwaarden inzake diploma, nationaliteit of eedaflegging vermeld in artikel 428 Gerechtelijk Wetboek, op grond van het bestaan van een onverenigbaarheid in hoofde van de aanvrager, of op grond van zijn onwaardigheid of onbekwaamheid om het beroep van advocaat uit te oefenen.

De raad van de Orde kan evenwel een aanvraag tot inschrijving op de lijst van de stagiairs niet weigeren op grond van redenen die verband houden met de wijze waarop de verzoeker voornemens is de nakoming van de stageverplichtingen in de toekomst te organiseren.

In zoverre faalt het middel naar recht.

3. In zoverre het middel verder de schending aanvoert van reglementsbepalingen van de plaatselijke balie inzake de stageverplichtingen, maken deze geen wettelijke bepalingen uit in de zin van artikel 608 Gerechtelijk Wetboek en is het middel niet ontvankelijk.

4. Voor het overige verwerpen en beantwoorden de rechters met de in het middel aangehaalde overwegingen, het in het middel bedoeld verweer en laten zij het Hof toe zijn wettigheidscontrole uit te oefenen.

In zoverre het middel een schending aanvoert van artikel 149 Grondwet, berust het op een verkeerde lezing van de bestreden beslissing en mist het mitsdien feitelijke grondslag.

Dictum

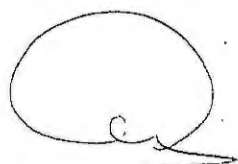
Het Hof,

Verwerpt het cassatieberoep.

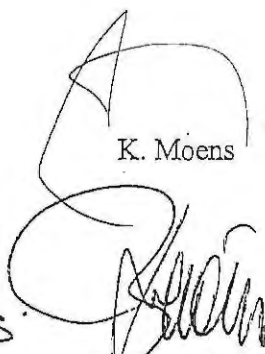
Veroordeelt de eiser tot de kosten.

Bepaalt de kosten voor de eiser op 736,56 euro.

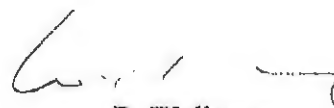
Dit arrest is gewezen te Brussel door het Hof van Cassatie, eerste kamer, samengesteld uit afdelingsvoorzitter Eric Dirix, als voorzitter, en de raadsheren Beatrijs Deconinck, Alain Smetryns, Bart Wylleman en Koenraad Moens, en in openbare rechtszitting van 26 juni 2014 uitgesproken door afdelingsvoorzitter Eric Dirix, in aanwezigheid van advocaat-generaal André Van Ingelgem, met bijstand van griffier Frank Adriaensen.

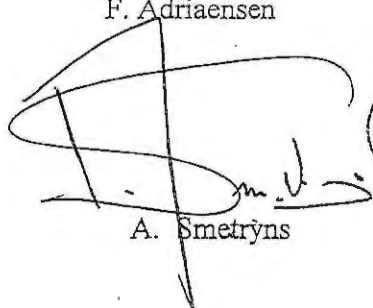
F. Adriaensen

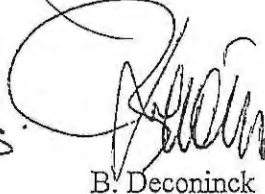
K. Moens

B. Wylleman

A. Smetryns

B. Deconinck

E. Dirix

